

Vedlegg - Utfyllende beskrivelse av forordning (EU) 2020/687 og en sammenligning med gjeldende rett - landdyr

Kapittel I - Tiltak for bekjempelse av kategori A-sykdommer hos holdte landdyr

Hva plikter driftsansvarlig å gjøre ved mistanke om A-sykdom?

Dersom driftsansvarlig har mistanke om sykdom i et dyrehold, skal han/hun sette i gang foreløpige tiltak (artikkel 5). Hensikten med tiltakene er å raskt «fryse situasjonen»: Dyr som kan være smittet, skal isoleres, ingen listeførte dyr skal ut av eller inn i dyreholdet, alle bevegelser av folk og dyr skal begrenses og registreres, og det skal være kontroll på smitteførende materialer slik som gjødsel, strø etc. Nødvendige smittetiltak skal innføres, og dyreeier skal følge Mattilsynets instruksjoner og oppgi nødvendig informasjon.

Hva plikter Mattilsynet å gjøre ved mistanke om A-sykdom?

Ved mistanke om A-sykdom, skal Mattilsynet umiddelbart sette i gang undersøkelser og, blant annet, sikre at offentlig veterinær utfører kliniske undersøkelser og tar prøver (artikkel 6).

Mattilsynet skal iverksette foreløpige tiltak (artikkel 7) som forbud mot flytting av dyr ut av og inn i dyreholdet, forbud mot unødvendig persontrafikk, og forbud mot flytting av smittefarlige produkter og gjenstander. Også andre dyr enn de listeførte artene kan isoleres der det er relevant. Det er forbudt å avlive dyr uten godkjenning av Mattilsynet.

Mattilsynet kan på vilkår gi tillatelse til flytting av dyr eller produkter. Mattilsynet kan også innføre forebyggende avliving av dyr av listeførte arter på anlegget dersom den epidemiologiske situasjonen tilsier det.

Mattilsynet skal se til at påbudene etterkommes og at driftsansvarlige i anleggene hvor det er mistanke om en kategori A-sykdom, utarbeider og ajourfører en samlet liste over dyrene (artikkel 8). Listen skal gi informasjon om art, antall dyr, individuelle identifikasjonsnummer, dyr med kliniske symptomer, døde dyr og mulige kontaminerte produkter og materialer. Alle epidemiologiske enheter skal inkluderes i oversikten.

Mattilsynet skal utføre en epidemiologisk undersøkelse. Tidsperioden for analyse skal minst dekke monitoreringsperioden, jf. forordningen (EU) 2020/687 vedlegg II, regnet bakover fra tidspunktet for mistanke.

Mattilsynet kan opprette en midlertidig restriksjonssone (artikkel 9) rundt stedet hvor det er mistanke om sykdom. I den midlertidige restriksjonssonen skal Mattilsynet gjennomføre de foreløpige tiltakene. Størrelsen på sonen avhenger av dyretettheten i området, trafikk av dyr og personer, tidspunkt for når mistanken ble oppdaget og sykdomsprofil.

Den midlertidige restriksjonssonen kan opprettholdes inntil mistanke om A-sykdommen er utelukket, eller at sykdom er bekreftet og restriksjonssone er opprettet.

Avliving og/eller slakting kan innføres som et forebyggende tiltak.

I spesielle anlegg, som f.eks. matproduksjons- og fôrvarevirksomheter, grensekontrollstasjoner, biproduktanlegg, transportmidler eller andre, skal det også innføres foreløpige tiltak som nevnt over (artikkel 10).

Hva plikter Mattilsynet å gjøre ved bekreftet utbrudd av en A-sykdom?

Mattilsynet skal bekreftede sykdommen og tiltak skal innføres (artikkel 11-14). Dyr av listeførte arter skal avlives så raskt som mulig på stedet, og det skal innføres tiltak for å hindre spredning til andre dyr, inkl. ville dyr. Kadaver etc. skal håndteres iht. animaliebiproduktforskriften, og kontaminerte produkter, materiale etc., skal isoleres og håndteres. Videre skal hus, kjøretøy og utstyr vaskes og desinfiseres, og relevant vektorkontroll skal gjennomføres. Ytterligere prøvetaking er også nødvendig. Mattilsynet kan vurdere unntak for avliving. Transport av dyr eller produkter skal foregå etter reglene om transport av farlige produkter og animalske biprodukter.

Mattilsynet, kan etter en risikovurdering, gi unntak for tiltakene nevnt i denne delen; Det kan gis unntak for atskilte epidemiologiske enheter, for sjeldne dyrearter, eller for særskilte anlegg som dyreparker, zoo, sirkus etc. Det er imidlertid en forutsetning at det allikevel er smittehygieniske tiltak på stedet og at dyrene skal holdes innendørs, følges opp og ikke flyttes.

Det er også mulighet for å utvide tiltak til andre dyrearter enn de listeførte artene, samt til ville dyr. Dette må være epidemiologisk begrunnet. Dyr av andre arter enn de listeførte kan også avlives for å hindre spredning. Det skal utføres en foreløpig vask og desinfeksjon i dyreholdet, samt relevant vektorkontroll, så snart som mulig etter at de tidlige sykdomskontrolltiltakene er gjennomført. Det kan gis unntak for saneringsprosedyrene når det gjelder beiteområde, for spesielle underlag, gjødsel og strø (artikkel 15 og 16). Det skal utføres sporing av kontakter, listeførte dyr, produkter, transportmidler etc. (artikkel 17-20):

- Mattilsynet skal spore dyr, produkter etc. ut og inn av anlegget.
- Sporing skal skje innenfor en minimums monitoreringsperiode som beregnes tilbake fra dato for mistanke, jf. forordningen (EU) 2020/687 vedlegg II.
- Produkter kan likevel vurderes som trygge iht. denne forordningens vedlegg VI.

Når sporingsarbeidet er utført, skal det gjennomføres tiltak i primærbesetningen og i andre anlegg som er funnet relevante etter sporingsarbeidet. Produkter, sæd, egg og embryo skal avhendes og Mattilsynet skal se til at dette skjer.

Egg som klekkes i sporingsperioden skal overvåkes av Mattilsynet fram til 21 dager etter klekking. Transporten av animalske biprodukter og håndteringen av smittefarlig materiale skal også overvåkes av Mattilsynet. Tiltak skal også iverksettes i fôranlegg, grensekontrollstasjoner, biproduktanlegg og eventuelle transportmidler.

Kapittel II - Tiltak for bekjempelse av kategori A-sykdommer hos holdte landdyr i restriksjonssoner

Generelle bekjempelsestiltak i restriksjonssonen

Mattilsynet skal opprette en restriksjonssone rundt det aktuelle anlegget, eller stedet, som skal inneholde en vernesone og en overvåkingssone (artikkel 21). Størrelsen på disse sonene avhenger av type sykdom og er angitt i forordningens vedlegg V. Det er også mulig å

lage en sone utenfor disse. Mattilsynet kan unnlate å opprette en restriksjonssone for spesielle anlegg eller i noen situasjoner, f.eks. når det er snakk om spesielle anlegg jf. artikkel 13, klekkeri, fôr- eller næringsmiddel-anlegg, grensekontrollstasjon, biproduktanlegg, transportmidler m.m. I restriksjonssonen (artikkel 22) skal Mattilsynet

- sikre oppdaterte oversikter over alle anlegg med listeførte dyr, arter, kategorier og antall av dyr,
- vurdere forebyggende slakting og avliving,
- overvåke at flytting av listeførte, døde dyr skjer til godkjente anlegg,
- gi vilkår for transport av dyr og produkter gjennom restriksjonssonen og
- godkjenne prøvetaking i dyrehold med listeførte arter utover den prøvetakingen som skal bekrefte eller avkrefte A-sykdommen.

Animalske biprodukter som har opprinnelse i, og som flyttes ut av restriksjonssonen, skal følges av et helsesertifikat.

Det kan gjøres nødvendige unntak fra disse tiltakene (artikkel 23) etter en risikovurdering, og det kan gjøres unntak for fjørfebesetninger med mindre enn 50 dyr. Det er blant annet krav til rengjøring og vektorkontroll for transportmiddelet (artikkel 24) når dyr og produkter skal transporteres inne i, ut av og inn i restriksjonssonen.

Bekjempelsestiltak i vernesonen

I vernesonen, den innerste sonen, skal følgende tiltak gjennomføres i anlegg som holder listeførte arter (artikkel 25):

- Listeførte dyr skal holdes atskilt fra andre dyr, inkl. ville dyr, og beskyttes mot vektorer.
- Mattilsynet skal få data om økt dødelighet etc.
- Vektorkontroll skal utføres.
- Relevante biosikkerhetstiltak for personer og transportmidler skal gjennomføres, inkl. desinfeksjon ved inn- og utganger, og persontrafikk skal registreres.
- Kadaver skal avhendes på riktig måte, jf. artikkel 22.

Offentlig veterinær skal, så raskt som mulig, inspisere alle anlegg i vernesonen (artikkel 26). Den offentlige veterinæren skal som et minimum sjekke dokumenter, og at tiltak utføres iht. artikkel 25. Videre skal veterinæren utføre kliniske undersøkelser og ta prøver hvis det er nødvendig. Hvis vernesonen er større enn 3 km, kan kontrollen begrenses til et representativt utvalg i denne delen av sonen.

I sonen er det forbud mot en rekke aktiviteter (artikkel 27), inkludert transport av dyr og produkter, til og fra sonen, jf. forordningens vedlegg VI. Forbudene kan utvides med andre tiltak og til å gjelde andre arter enn de listeførte.

Forbudene gjelder ikke trygge produkter eller produkter som har gjennomgått behandling, jf. forordningens vedlegg VII. Forbudene gjelder heller ikke produkter som er produsert av disse produktene, eller produkter produsert før overvåkingsperioden, jf. forordningens vedlegg II. Det samme gjelder dersom produktene er produsert i sonen, men stammer fra dyr utenfor sonen.

Forbudene kan utvides til å gjelde produkter som Mattilsynet mener er epidemiologisk knyttet til utbruddet.

Mattilsynet kan gi unntak fra forbudet mot transport når risikoen for spredning av sykdommen er vurdert å være neglisjerbar (artikkel 28), jf. artikkel 27. I den vurderingen skal det, blant

annet, tas hensyn til kliniske undersøkelser, transportruter og hygienetiltak ved lasting, transport og lossing, samt utpeking av mottakeranlegg.

Disse reglene gjelder for all transport. I tillegg kommer det særskilte regler for slaktetransport, transport av fjørfe og transport av ulike produkter, se under (artikkel 29-38).

Slaktetransport av listeførte dyr i vernesonen kan tillates på vilkår (artikkel 29). Slakteriet bør være så nær besetningen som mulig.

Transportmiddelet må være forseglet, ledelsen i mottagende slakteri må informere kjøttkontrollen på slakteriet, som må bekrefte at dyrene ikke viser tegn på sykdom ved ante mortem eller post mortem-undersøkelser. Kjøttkontrollen skal overvåke at slaktingen foregår hygienisk, og at den holdes separat fra annen produksjon.

Dersom dyrene kommer fra anlegg utenfor vernesonen, gjelder bare kravet om at dyr og produkter skal holdes atskilt fra andre dyr og produkter med opprinnelse i vernesonen.

Transportmidler og lokaliteter hvor dyrene er holdt og slaktet, skal rengjøres og desinfiseres under offentlig overvåking.

Særskilte regler gjelder for håndtering av animalske biprodukter, jf. animaliebiproduktforskriften.

Transport av fjørfe fra anlegg i vernesonen kan også tillates på spesielle vilkår (artikkel 30). Daggamle kyllinger fra vernesonen kan flyttes til et annet sted i samme land dersom transportmiddelet er forseglet og mottakssted er under overvåking av offentlig veterinær. Flyttes de utenfor restriksjonssonen, holdes de på mottakssted i minst 21 dager.

Dersom kyllingene er klekket fra egg med opprinnelse utenfor restriksjonssonen, må de holdes atskilt fra egg og kyllinger fra restriksjonssonen.

Mattilsynet kan også tillate transport av verpeklare høner fra anlegg i vernesonen til et annet anlegg i medlemsstaten, men helst innenfor restriksjonssonen.

Mattilsynet kan, på vilkår, tillate transport av ulike produkter fra anlegg i vernesonen (artikkel 31-37). Dette gjelder produkter som rugeegg, sæd, ferskt kjøtt, rå melk og kolostrum, konsumegg, strø, gjødsel, halm og vegetabilsk fôr.

Levende dyr av listeførte arter kan få tillatelse til transport til et godkjent biproduktanlegg dersom dyrene avlives umiddelbart og at animalske biprodukter videre avhendes på korrekt måte. Produkter fra anlegg i sonen kan også få tillatelse til å transporteres til godkjente biproduktanlegg.

Det skal innføres tiltak i spesielle anlegg som fôr- og næringsmiddel-anlegg, grensekontrollstasjoner, biproduktanlegg og andre aktuelle anlegg i vernesonen, herunder transportmidler (artikkel 38). Tiltakene skal være i henhold til artikkel 25 og artikkel 27 til 38, eller andre tiltak som Mattilsynet bestemmer.

Varigheten av bekjempelsestiltakene skal minimum være tidsrommet angitt i forordningens vedlegg IX og inntil følgende er oppfylt (artikkel 39):

- Foreløpig vask og desinfeksjon og relevant vektorkontroll skal være utført, jf. artikkel 15.
- Dyr skal være undersøkt og evt. prøvetatt, jf. artikkel 26.
- Dersom sykdommen er vektorbåren, skal Mattilsynet vurdere tidsperioden særskilt og om det skal settes inn sentineldyr.

Etter at de spesielle tiltakene for vernesonen opphører, overtar tiltakene for overvåkingssonen, jf. forordningens vedlegg X.

Bekjempelsestiltak i overvåkingssonen

I anlegg i overvåkingssonen (artikkel 40 og 41), skal Mattilsynet, uten forsinkelse, innføre tiltak jf. artikkel 25, i alle anlegg med listeførte dyr. Et utvalg anlegg skal også inspiseres.

Mattilsynet skal innføre forbud mot aktiviteter, forflytninger og transport av listeførte dyrearter og deres produkter, eller annet materiale, jf. artikkel 27 (artikkel 42). Disse forbudene gjelder inne i, fra eller til overvåkingssonen.

Mattilsynet kan gi unntak fra forbudene når risikoen for spredning av sykdommen er vurdert å være neglisjerbar. I den vurderingen skal det, blant annet, tas hensyn til kliniske undersøkelser, transportruter og hygienetiltak ved lasting, transport og lossing. I tillegg skal det utpekes et mottakeranlegg (artikkel 43).

Det kan gis unntak, disse unntakene har egne vilkår og er angitt i artikkel 44 til 52.

For eksempel kan slaktetransport av listeførte dyr i overvåkingssonen tillates på vilkår (artikkel 44, tilsvarer artikkel 29 for vernesonen). Slakteriet bør være så nær besetningen som mulig. Transport av dyr til slakt kan også skje inn i og ut av sonen.

Transport av ferskt kjøtt fra slakteriet skal være i henhold til kravene i artikkel 49, og biprodukter kan fraktes til godkjente anlegg i eller utenfor medlemsstaten.

Hov- og klovdyr av listeførte arter kan også få tillatelse til transport på særlige vilkår fra anlegg i sonen (artikkel 45). Dette kan være i forbindelse med beiting eller transport til andre anlegg for å fullføre produksjonssyklusen før slakting.

Mattilsynet kan også, på særlige vilkår, tillate transport av ulike produkter fra anlegg i sonen (artikkel 46-52). Dette gjelder produkter som rugeegg, sæd, ferskt kjøtt, rå melk og kolostrum, konsumegg, strø, gjødsel, halm og vegetabilsk fôr (tilsvarende artiklene 31-36 i vernesonen).

Det kan også tillates transport av holdte dyr av listeførte arter og produkter til et godkjent biproduktanlegg. Levende dyr skal avlives så snart de ankommer biproduktanlegget og destrueres (artikkel 53).

Reglene gir også tiltak som skal gjelde i spesielle anlegg som fôr- og næringsmiddeleanlegg, grensekontrollstasjoner, biproduktanlegg og andre aktuelle anlegg i vernesonen, herunder transportmidler (artikkel 54). Tiltakene skal være i henhold til artikkel 40 og artikkel 42 til 53, eller andre tiltak som Mattilsynet bestemmer.

Varigheten av bekjempelsestiltakene i overvåkingssonen (artikkel 55) skal minimum være tidsrommet angitt i forordningens vedlegg XI (artikkel 55) og inntil tiltakene i vernesonen er gjennomført. Et representativt utvalg av anlegg med listeførte arter skal være inspisert. Dersom A-sykdommen er en vektorbåren sykdom, må Mattilsynet vurdere tidsperioden særskilt og vurdere innsett av sentineldyr.

Unntak i restriksjonssonen ved opprettholdelse av restriksjoner

Når Mattilsynet har bestemt at transportforbudene jf. artikkel 27 og artikkel 42 skal vare lenger enn perioden beskrevet i forordningens vedlegg XI, kan transport av listeførte arter tillates fra et anlegg i restriksjonssonen hvis risikoen for spredning av sykdommen er vurdert

å være neglisjerbar (artikkel 56) og er innenfor restriksjonssonen. Dette gjelder selv om transporten ikke er listet som mulig unntak i artikkel 27 eller artikkel 42.

Transporten skal oppfylle kravene i artikkel 24 om rengjøring og vektorkontroll.

Kapittel III - Gjeninsetting av landdyr i anlegg i restriksjonssonen

Mattilsynet kan godkjenne gjeninnsetting av landdyr i anlegg i restriksjonssonen (artikkel 57) på betingelse av at utført rengjøring, desinfeksjon og insekts- og skadedyrbekjempelse er dokumentert. Monitoreringsperioden fastsatt i forordningens vedlegg II skal være utløpt.

Beiteområder kan åpnes etter at Mattilsynet har foretatt en risikovurdering. Det kan gis unntak for saneringskravene dersom det har gått minst tre måneder siden foreløpig vask og desinfeksjon og hvis risikoen for spredning av sykdommen er vurdert å være neglisjerbar.

Når sykdommen er bekreftet i spesielle anlegg som fôr- og næringsmiddelanellegg, grensekontrollstasjoner, biproduktanlegg og andre aktuelle anlegg, herunder transportmidler, kan Mattilsynet tillate gjeninnsetting av listeførte dyr til slakt, oppsamling, inspeksjon eller transport, på visse vilkår (artikkel 58).

Når dyr skal gjeninnsettes, er det krav om at de skal komme fra anlegg uten restriksjoner, og de skal, på forhånd, være prøvetatt med tilfredsstillende resultat. Et representativt antall dyr skal prøvetas etter gjeninnsettingen, og Mattilsynet skal overvåke prosessen og utføre offentlig kontroll og inspeksjon. Driftsansvarlig skal registrere helse- og produksjonsdata og si ifra til Mattilsynet ved unormale forhold. Mattilsynet kan gi unntak for enkelte av kravene dersom risikoen for spredning av sykdommen er vurdert å være neglisjerbar (artikkel 59).

Mattilsynet kan tillate gjeninnsetting av andre dyr enn listeførte dyr etter å ha vurdert fare for spredning av den aktuelle A-sykdommen. Dersom det er utført forebyggende avlaving av dyr i bekjempelsen, kan kravene nevnt i artikkel 57 og 59 vurderes utvidet (artikkel 60).

Når kravene til gjeninnsettingen i artikkel 57 og 59 og eventuelt 60, er utført, er gjeninnsettingen avsluttet, og Mattilsynet kan oppheve bekjempelsestiltakene på anlegget (artikkel 61).

Kapittel IV - Tiltak for bekjempelse hos viltlevende dyr av listeførte arter

Når det er mistanke om A-sykdom hos ville dyr, av listeførte dyrearter, skal Mattilsynet straks undersøke saken for å eventuelt utelukke sykdom. Det skal utføres minimum post mortem-undersøkelse og laboratorieundersøkelse av skutte dyr og dyr funnet døde. Kadaver skal avhendes i henhold til biproduktregelverket, og annet kontaktmateriale skal håndteres på riktig måte (artikkel 62).

Når et utbrudd av A-sykdom er offisielt bekreftet, kan Mattilsynet fastsette en infrisert sone (artikkel 63). Grensen for sonen fastsettes på grunnlag av sykdomsprofilen, estimert bestand av ville dyr, fare for spredning til kommersielt dyrehold, analysesvar og andre relevante faktorer.

Kadaver skal ivaretas i henhold til biproduktregelverket. Berørte parter skal informeres raskt.

I sonen skal ville, listeførte dyr som blir skutt eller funnet døde, undersøkes. Videre skal Mattilsynet minimum sette i gang tiltak for å redusere smittespredning. Transport av ville dyr og produkter av disse, skal forbys, og kadaver skal håndteres etter biproduktforordningen (artikkel 64).

For å unngå smittespredning, kan Mattilsynet også regulere transport av listeførte, holdte dyr, regulere jakt og andre utendørsaktiviteter og begrense fôring av listeførte, ville dyr. Dersom den epidemiologiske situasjonen tilsier det, kan Mattilsynet lage en utryddelsesplan for den aktuelle sykdommen (artikkel 65).

I tilfeller hvor sykdom er bekreftet og en infeksjonssone er fastsatt, skal det nedsettes en operasjonell ekspertgruppe som kan bistå i utarbeidelsen av en bekjempelsesplan og med vurderinger av epidemiologi, sonegrenser og tiltak (artikkel 66).

Tiltakene i sonen skal vare inntil det ikke lenger er risiko for å spre sykdommen til holdte dyr av listeførte arter og den operasjonelle ekspertgruppen anbefaler oppheving (artikkel 67).

Kapittel V - Tiltak for bekjempelse av kategori B- og C-sykdommer hos landdyr der land eller soner har fristatus

Når Mattilsynet mistenker eller har bekreftet en kategori B- eller C-sykdom som Norge (eller soner i Norge) har sykdomsfri status for, skal Mattilsynet iverksette tiltak. Tiltakene som skal iverksettes er spesifisert for *Brucella abortus*, *B. melitensis*, *B. suis*, tuberkulose-kompleks, EBL, IBR/IPV, Aujeszky's disease, BVD, rabies og blåtunge.

Per i dag har Norge fristatus for *Brucella* (bovine), tuberkulose-kompleks, EBL, IBR/IPV og Aujeszky's disease. Bekjempelsen av tuberkulose, brucellose hos storfe, EBL, IBR/IPV og Aujeszky's disease i Norge, vil derfor skje med hjemmel i forordning (EU) 2020/687 fordi Norge har fristatus for disse sykdommene. Tiltakene er spesifisert for de ulike sykdommene i forordning (EU) 2020/689 gjennomført i dyrehelseovervåkningsforskriften. Denne forordningen gir krav til utryddelsesprogrammer der enkelte anlegg skal få fristatus for sykdommen.

Norske myndigheter vil også søke på og trolig få fristatus for rabies og *B. melitensis* på historisk grunnlag. Norske myndigheter vurderer også nå om det skal søkes på fristatus for BVD og BTV.

For en nærmere beskrivelse av tiltakene, se høring av forordning (EU) 2020/689.

Hva plikter Mattilsynet å gjøre ved mistanke om *Brucella abortus*, *B. melitensis*, *B. suis*, *Mycobacterium tuberculosis*-kompleks, EBL, IBR/IPV, Aujeszky's disease og BVD?

(forordning (EU) 2020/687 artikkel 68 jf. forordning (EU) 2020/689 artiklene 21, 22 og 23)

Ved mistanke om sykdom på anlegget skal Mattilsynet sette i gang med undersøkelser.

De foreløpige tiltakene Mattilsynet skal iverksette dreier seg om forbud mot flytting av dyr av målpopulasjonen fra anlegget, unntatt flytting direkte til slakt, isolering av dyr med mistenkt sykdom, restriksjoner på flytting av dyr av målpopulasjonen til anlegget og produkter av dyr av målpopulasjonen både til og fra anlegget.

Om nødvendig, kan restriksjonene utvides til andre dyrepopulasjoner på anlegget, andre anlegg med epidemiologisk tilknytning eller anlegg som risikerer å bli smittet av sykdommen (når hos ville dyr).

Mattilsynet kan gi unntak fra restriksjonene på forflytning av dyr av målpopulasjonen til et annet anlegg på visse vilkår. Dyrene, med unntak av de flyttet direkte til slakt, skal holdes på mottaksstedet til undersøkelsene er avsluttet. Ved mistanke om brucellose eller tuberkulose, kan dyrene også etter avsluttet undersøkelse kun flyttes direkte til slakt.

Hva plikter Mattilsynet å gjøre ved bekreftet utbrudd av *Brucella abortus*, *B. melitensis*, *B. suis*, *Mycobacterium tuberculosis*-kompleks, EBL, IBR/IPV, Aujeszky's disease og BVD?

(forordning (EU) 2020/687 artikkel 69 jf. forordning (EU) 2020/689 artiklene 24 til 31)

Når sykdommen bekreftes, skal tiltak innføres for å hindre spredning. Flytting av dyr av målpopulasjonen fra smittet anlegg skal forbys, unntatt direkte til slakt. Der nødvendig kan isolasjon pålegges og ytterligere forbud mot flytting av dyr og animalske produkter innføres. Mattilsynet kan på gitte vilkår gi unntak fra forflytningsrestriksjoner.

Mattilsynet skal pålegge at testing av dyr på infiserte anlegg gjennomføres innen en bestemt periode. Testingen skal omfatte dyr som må testes for å avslutte den epidemiologiske utredningen og for å gjenopprette sykdomsfri status. De sykdomsspesifikke testkriteriene for å gjenopprette sykdomsfri status er gitt i vedlegg IV til forordning (EU) 2020/689.

Mattilsynet skal innen en gitt tidsperiode pålegge slakting på utpekt slakteri av alle dyr som er bekreftet smittet, ev. også dyr som er mistenkt smittet. Alternativt kan avlivning og destruksjon påbys. Der nødvendig kan tiltakene utvides til andre dyrepopulasjoner på anlegget.

Produkter fra anlegg infisert med brucellose eller tuberkulose skal håndteres etter bestemmelser i forordning (EU) 2020/689 for å redusere spredning av sykdom. Dette gjelder produkter som for eksempel melk, gjødsel, strø og fôrmidler. Ved infeksjon med brucellose skal Mattilsynet i tillegg pålegge at dødfødte dyr, fostre, m.m. skal samles inn og destrueres.

Ved infeksjoner med C-sykdommer kan Mattilsynet, om nødvendig, pålegge ethvert passende tiltak nevnt ovenfor.

Der nødvendig skal Mattilsynet pålegge tilbakesporing, bearbeiding eller avhending av alle produkter fra smittede anlegg som kan medføre risiko for spredning av sykdommen eller påvirke menneskers helse.

Mattilsynet skal pålegge vask, desinfeksjon og destruksjon, dersom relevant, i infiserte anlegg og steder som har mottatt dyr fra slike anlegg. Fôrmateriale, strø, beskyttelsestøy o.l. skal om nødvendig destrueres. Mattilsynet kan etter en risikovurdering, anse et beite som infisert område og forby at det brukes til dyr med høyere helsestatus i en bestemt periode.

Mattilsynet skal også pålegge proporsjonale risikoreduserende tiltak som hindrer reinfeksjon.

Hva plikter Mattilsynet å gjøre ved mistanke om rabies?

(forordning (EU) 2020/687 artikkel 68 jf. forordning (EU) 2020/689 artikkel 35)

Ved mistanke om rabies skal Mattilsynet sette i gang med undersøkelser. Som foreløpige tiltak skal Mattilsynet pålegge forflytningsrestriksjoner eller avlivning. Andre tiltak for å redusere risiko for smittespredning kan også pålegges.

Hva plikter Mattilsynet å gjøre ved bekreftet utbrudd av rabies?

(forordning (EU) 2020/687 artikkel 69 jf. forordning (EU) 2020/689 artikkel 36)

Mattilsynet må iverksette tiltak som hindrer smittespredning til mennesker og dyr. En epidemiologisk undersøkelse skal utføres og bl.a. avdekke smitekilden og finne epidemiologiske lenker til det bekreftede tilfellet. På visse vilkår kan mistanke om rabies etter kontakt avkreftes. Om nødvendig, skal Mattilsynet også gjennomføre andre sykdomskontrollerende tiltak. Kadaver skal destrueres.

Hva plikter Mattilsynet å gjøre ved mistanke om blåtunge?

(forordning (EU) 2020/687 artikkel 68 jf. forordning (EU) 2020/689 artikkel 41)

Ved mistanke om BTV skal Mattilsynet sette i gang undersøkelser. Som foreløpige tiltak skal Mattilsynet pålegge restriksjoner på forflytning av dyr og formeringsmateriale. Unntak kan gis for dyr som flyttes direkte for slakting. Om nødvendig og gjennomførbart, skal Mattilsynet pålegge andre tiltak for å hindre angrep av vektorer.

Hva plikter Mattilsynet å gjøre ved bekreftet utbrudd av blåtunge?

(forordning (EU) 2020/687 artikkel 69 jf. forordning (EU) 2020/689 artikkel 42)

Mattilsynet skal bekrefte utbruddet og sette i gang undersøkelser og pålegge restriksjoner på forflytning av dyr og formeringsmateriale av målpopulasjonen fra anlegget. Unntaksvis kan dyr flyttes direkte for slakting. Om nødvendig og gjennomførbart skal det pålegges andre relevante tiltak for å hindre at dyr angripes av vektorer. Tilsvarende tiltak kan også pålegges andre anlegg. Mattilsynet kan i tillegg, vaksinasjon av holdte arter av storfe, sau, geit og om nødvendig andre arter.

Nytt sammenliknet med gjeldende rett

Det nye regelverket tydeliggjør hvilke tiltak driftsansvarlige skal iverksette allerede ved mistanke om en A-sykdom hos landdyr (artikkel 5). Bestemmelsen skiller seg fra § 27 i dagens forskrift 27. juni 2020 nr. 732 om tiltak mot sjukdommer og zoonotiske agens hos dyr, på følgende punkter:

- Driftsansvarlig skal nå bare isolere dyrene som mistenkes smittet med kategori A-sykdommen, istedenfor at alle dyr på dyreholdet skal holdes isolert.
- Driftsansvarlig skal stanse alle forflytninger av dyr av arter listeført for sykdommen til og fra anlegget. Til nå har forflytninger av alle dyr vært forbudt. Samtidig skal driftsansvarlig forhindre ikke-essensielle forflytninger av dyr som ikke er listeført for sykdommen, slik at forskjellen fra dagens regelverk ikke er stor.
- Det er et nytt krav om at driftsansvarlig skal holde gjødsel og alt som kan være kontaminert både isolert og beskyttet mot insekter, gnagere og andre dyr i den grad det er mulig.
- Istedenfor et forbud mot at animalske produkter, kadaver, fôr osv. som kan overføre sykdommen flyttes fra dyreholdet, skal driftsansvarlig nå forhindre flytting av produkter,

materialer og stoffer som ikke er strengt nødvendige. Det blir derfor en nødvendighetsvurdering. Det samme gjelder for flytting av personer og transportmidler til og fra anlegget.

- Driftsansvarlig må gjennomføre ekstra biosikkerhetstiltak som er relevante, istedenfor at det bare er presisert at det skal brukes egnede desinfeksjonsmidler ved inngang til og utgang fra lokaler.
- Driftsansvarlige får en umiddelbar plikt til å ajourføre fortegnelser over produksjon, helse og sporbarhet for anlegget.

Når det gjelder den utfyllende nasjonale bestemmelsen som gjelder plikt til å «fryse situasjonen» ved mistanke om kategori B- og C-sykdommer er det i dag allerede plikt til å innføre tiltak for å hindre smittespredning i nevnte forskrift. Mange av landdyrsykdommene som blir kategori B- og C-sykdommer under den nye dyrehelseforordningen, er i dag A- og B-sykdommer i Norge, der det er plikt til å sette i gang en rekke smittereduserende tiltak ved mistanke om slike sykdommer.

For sykdommer som blir kategori B-sykdom i det nye regelverket og som var en B-sykdom etter de norske reglene, vil den utfyllende nasjonale bestemmelsen bare gjøre det tydeligere hvilke tiltak som må iverksettes ved mistanke. Foreløpig gjelder dette bare tuberkulose.

For sykdommer som blir kategori C-sykdom i det nye regelverket og som var en C-sykdom etter de norske reglene, vil den utfyllende bestemmelse gi flere tiltak som må iverksettes ved mistanke, enn etter gjeldende forskrift. Foreløpig gjelder dette bare for varroainfeksjon.